

Najle nebo v maju

Večernica, ki nam je zimsko večer-
no nebo krasila s svojim svitlim sija-
jem, je prešla na protiokrog solca
na jutranje nebo, in se pojavlja eno
uro pred vzhodom solca kot Danica.
Proti koncu meseca maja doseže vž-
svoj največji sijaj. Najbližji planet
solcu, planet Merkurij, se je zopet po-
javil na večernem nebu, zahaja kon-
cem meseca že eno uro za solcem.
Dne 19. maja bo stal Merkurij severno
nad planetom Martom v razdalji ene
ločne stopinje. Radi večerne zarje in
bližine solca je težko sedaj opazovati
oba planeta.

Visoko na večernem južnem nebu
stojita stara znanca Saturn in Jupiter.
Lahko ju je najti, kajti Saturn, Jupi-
ter in zvezda Regulus v ozvezdju Leva,
tvorijo premo črto ter se nahajajo v
istih razdaljah eden od drugega. Ugo-
dno je opazovanje Jupitra, ki nudi s
svojimi meseci vedno se menjajočo sli-
ko. Dne 15. maja ob 23. uri bo stal Ju-
piter točno nad prvim krajcem v raz-
dalji kakih deset luninih premerov.
Tudi Saturn se sedaj lahko opazuje,
toda manjka mu njegov znameniti ob-
roč. Da je sedaj Saturnov obroč nevi-
den, je vzrok, da se zemlja nahaja v
isti ravnini s Saturnom, oziroma plo-
skvo Saturnovega obroča in solcem.
Do avgusta ne bo mogoče tedaj opazo-
vati Saturnovega obroča.

Vsi označeni planeti so člani našega
solčnega sistema (sistema). Vseh ve-
likih planetov je osem. Večino teh pla-
netov obkrožajo njihove lune (trabant-
i ali sateliti). Tako ima naša zemlja
1 luno, Mars 2, Jupiter 5, Saturn 9,
Uran 4 in planet Neptun 1 luno. Poleg
teh je v prostornem pasu med plane-
toma Martom in Jupitrom še velika
množica takozvanih malih planetov
(planetoidov ali asteroidov). Malih
planetov je do sedaj poznanih okoli tisoč
po številu. Po večini se jih more
opazovati samo z daljnogledi, največ
pa jih je odkrila samo fotografska plo-
ška. Največji meri komaj kakih 500
kilometrov v premeru, najmanjši ima
le nekoliko kilometrov v premeru.

Da jih morejo spoznavati, so dali
astronomi planetoidom povečini ženska
imena ter tudi vsakega zamenovali
z zaporedno številko. Eden planetoi-
dov se zove Croatia. Razen teh kroži
okrog solca še okoli 17 kometov, ki
se redno vračajo na svoji poti okoli
solca v njegovo bližino (perihel). Naj-
krajši obhodni čas ima Enckejev ko-
met 3 $\frac{1}{2}$ leta, najdaljši Halleyev komet
76 let. Izmed teh periodičnih kometov
pride letos v solčno bližino Encke-
jev in Winckejev komet. Povratka
obeh je pričakovati v poletnih mesecih
julij-avgust. Opazovati jih bo možno
pred vsem le z daljnogledi. S prostim
očesom jih bo možno opazovati le, ako
se bodo v solčni bližini repi zaostali
razvili. Ti naravnost pojavi utegnejo,
kakor vsikdar, zopet razbariti lahko-
verne duše.

I. T.

Hugh Conway:

Iz teme v luč

Roman.

Zal mi je, gospod Gilbert, je stalo
v pismu dalje, da moram sporo-
čiti, da mislim, da včasih ni prav
pri pameti. Uboga mlada gospa go-
vori zmedeno o nekem strašnem
zločinu; pravi pa, da je zadovoljna
počakati, da se izvrši pravica, ker
v svojih sanjah, zanjo deluje. Sicer
mu je vse znano.

Ob tem sporočilu sem bil bolj po-
mirjen. Ono mi ni samo kazalo, da
Pavlina rada počaka do moje vrni-
tve, temveč tudi da se ji bržčas ne-
koliko vrta neposredna preteklost.
Končne vrstice Priscilnega pisma
pa so mi navdale srce z novim
upom.

«Danes popoldne, gospod Gil-
bert, je bržčas privrkat opazila, da
nosil poročni prstan na prstu. Vpra-
šala me je, kako pride tja. Odgovo-
rila sem ji, da ne vem povedati. Na-
to je sedela dolge ure in ga obrača-
la, pa mislila in mislila. Navse-
zadnje sem jo vprašala, kaj premi-
sljuje. Skušam se spomniti sanj, je
odgovorila s tistim svojim lepim
mimnim nasmehljajem. Iz srca rada
bi ji povedala, da je prava žena mo-
jega gospodarja. Bala sem se, da si
sname prstan, vendar ga ni, hvala
Bogu!»

Res, hvala Bogu, ni ga! Ko sem
prečital Priscilno pismo me je ob-
šla silna želja, da bi se obrnil proti
domu ter pohitel nazaj k ženi. Pa
premagal sem to željo, dasiravno
sem bil vedno bolj prepričan, da bo
srečanje s Cenerijem zame srečno,
da se bom vrnil in da ji bom, če
treba, še enkrat nataknil oni prstan,
ker bom vedel, da je čistejša od zla-
ta, iz katerega je tisti blesteči obro-
ček narejen.

Pavlina, moja lepa Pavlina! Moja
žena, moja draga, se bova srečala!
Drugi dan sem odrinil proti Si-
biriji.

Enajsto poglavje.

PEKEL NA ZEMLJI.

Bilo je ob kresu, ko sem zapustil
Petrograd. Vročina je bila velika in
je docela prevrgla moje mnenje o ru-
skem podneblju. Do Moskve sem po-
toval po železnici, po železni cesti,
ki drži kakor ravna črta od enega
velikega mesta do drugega. Car je
bil odredil, da bodi taka, brez vseh
ovinkov. Ko so ga inženjerji vpraša-
li, katerih krajev naj se dotakne, je
njegovo veličanstvo vzelo ravnilo in
je začrtalo na zemljevidu ravno črto
od Petrograda do Moskve. «Takole
jo naredite», se je glasil njegov ukaz
in tako so jo naredili, tako zelo ne-

upogljivo in brezobzirno do udob-
nosti drugih ljudi kakor je njegovo
samodržstvo-železnico, ki teče kakih
štiristo milj enostavno proti svoje-
mu cilju, ne da bi se upala oddaljiti,
najsi se tako raste, od svojega rav-
nega pota ter biti neposlušna samo-
drževemu ukazu.

V orjaški Moskvi sem ostal nekaj
dni. Tukaj sem sklenil, da si najamem
vodnika in tolmača, ker sem poleg
materinskega jezika govoril še dva
tri, druge, sem lahko izbral in sem
si naposled izbral nekega mladega
človeka prijetnega vedenja in bistrega
pogleda, ki je trdil, da dodobra po-
zna veliko pošto cesto proti iztoku.
Nato sem se poslovil od mogočnega
Kremlja z njegovimi cerkvami, stra-
nimi stolpi in braniki, ter odrinil z
novim tovarišem proti Nižnemu Nov-
gorodu, kjer se je bilo treba poslovi-
ti od železnice.

Peljala sva se mimo starega, sli-
kovitega, a propadajočega mesta
Vladimira in občudovala njegovo ka-
tedralo s petero kupolami, tja do
Nižnjega pa nisem našel nič, kar bi
vzbujalo mojo pozornost. Moj tova-
riš bi bil silno rad videl, da bi osta-
la dan, dva v tem mestu. Vršil se je
veliki semenj in zagotavljal me je, da
si tega ne smem zamuditi ogledati.
Ker pa nisem prišel na Rusko ogle-
davat si semnjiv in slovesnosti, sem
velil, da ta nemudoma vse pripravi
za nadaljevanje potovanja.

Tukaj sva izpremenila način po-
tovanja. Ker je bilo poletje, so bile re-
ke proste, odprte in plovitev mogo-
če. Vzela sva parnik ter se vozila po
široki Volgi navzdol, dokler nisva
mimo Razana dospela do reke Kame.
Potem sva se vozila po tej vijugasti
reki, dokler nisva v velikem in važ-
nem mestu Term svopila na suho.

Pet dni sva bila na vodi — mislim,
da pet najdaljših dni, kar sem jih pre-
živel. Vijoča se reka in počasi vozeči
parnik sta povzročila, da sem si po-
zelel po kopnem; tam se je vsaj vi-
dela, da prideš naprej. Cesta je bila
ravna in ni delala stoterih ovinkov.

Bila sva malone na koncu Evrope.
Še sto milj in prekoračila bova Ural-
sko gorovje in stala v azijski Rusiji.

V Permu sva naredila končne pri-
prave. Od tukaj moramo biti odvisni
od poštnih konj. Moj vodnik Ivan je
po precejšnjem barantanju kupil ta-
rantas — neke vrste facton. Naložili
smo prtljavo, sedli na voz, vpregli
prvo pripravo — tri na posebni ru-
ski način opremljene konje — in jem-
ščik jih je pognal z vzpodbudnimi,
ljubeznjivimi besedami, ki o njih na
Ruskem mislijo, da več zdajo kakor
biči in odrinili smo na dolgo, dolgo
pot.

Prekoračili smo Ural, ki navsezad-

nje ni tako posebno visok. Vozili smo
se mimo obeliska, ki so ga — kakor
mi je Ivan povedal — postavili na
čast kozlašemu hetmanu Jermaku.
Na strani, ki jo najprej vidimo, čita-
mo besedo «Evropa», ko ga obide-
mo, vidimo na drugi strani napisano
«Azija». Prvo noč v Aziji sem pre-
bil v Jekaterinburgu; nisem spal, am-
pak čul ter poskušal izračunati, kolik-
o milj je bilo med Pavlino in menoj.
Kajti dnevi in dnevi so že minuli, od-
kar sem zapustil Petrograd in sem
popotoval z vso mogočo naglico; in
vendar se je potovanje po vsej prili-
ki še pričelo. Resnica, niti uganiti
ne morem dolžine pota, dokler ne
dospem v Tobolsk.

Še malenkostnih štiristo milj od
Jekaterinburga do Tjuma in še dvesto
milj od Tjuma do Tobolska, pa
bom čakal, da me sprejme generalni
guverner ter mi poda informacije, ka-
kršne se mu bo zljubilo.

Z vozom se prepeljemo čez široki
rumeni Irliš — ono reko, pri kateri
ruski častnik takoj napreduje za eno
stopnjo v dostojanstvu če jo preko-
rači; s tem jih namreč nagnejo, da
gredo službovat v Sibirijo. Na vzhod-
nem Irlišovem bregu pa šele priče-
nja prava Sibirija.

Naposled Tobolsk! Ob pogledu v
moj potni list postane guverner sa-
ma vljudnost. Povabil me je k sebi
na kosilo in me je kraljevsko pogo-
stil, ker se mi je najpametnejše zdelo,
da sprejem povabilo. Njegovi pro-
tokoli so mi povedali vse, kar sem
želel vedeti o Ceneriju. Poslali so ga
na skrajne meje carjevi zemlja, zakaj
njegov sluaj je zahteval posebno stro-
gost. Sicer se ni bilo odločeno, kje
konča svojo pot, a na tem mi ni bilo
doletje. Ker je potoval večji del
pota peš in ker je bila samo ena cesta
sem ga moral dohiti, čeravno je že
pred meseci odšel iz Tobolska. Stra-
ža, ki je spremljala to posebno tropo
ujetnikov, je bila pod poveljstvom
stotnika Varlamova, ki mu je njegova
ekscelencija želela napisati nekoliko
vrstic, ki bi jih jaz vzel seboj — vr-
hutega mi je hotel dati dodatni potni
list, podpisan od njega samega.

«Kje pa mislite, da jih prehitim?»
sem vprašal.

Guverner je pričel računati. «Nekje
okoli Irkutsk», je rekel navsezadnje.

In Irkutsk je okroglih dvatisoč milj
od Tobolska!

Hvaležno sem se poslovil od od-
ličnega možaka in s tako hitrostjo
hitel dalje, da je celo dobrovoljni
Ivan pričel godrnjati. Vsak človek,
celo Rus, je umirjoč, je dejal in jaz
vendar ne moram pričakovati, da bi
našel arabskih žrebcev med vladnimi
poštnimi konji, ki so jih poštarji mo-
rali dati na razpolago po kakih deset

kopek uro in konja. Jemščiku in nje-
mu nisem privoščil niti toliko časa,
da bi se okrepčala. Njihov čaj se še
toliko ni ohladil, da bi ga mogla za-
vžiti, ko sem jih že zopet priganjal
dalje. In kako je šele s poštnim noč-
nim počitkom!

Čaj! Dokler nisem naredil tega
potovanja, nisem vedel, kakšne mno-
žine čaja more človeški želedec dr-
žati. Vse ga je pilo na litre. Nosili so
ga seboj stisnjene v opeke, ki jih
je držala skupaj kri od ovce ali kake
druge živali. Pili so ga zjutraj, opo-
ldne in zvečer. Kjerkoli je bila posta-
ja in je bilo mogoče dobiti vrela vo-
do, so ga naredili cele škafe in vli-
vali po grlu.

Utiski, ki sem jih zadobil na tem
potovanju, niso posebno globoki. Ni-
sem potoval po deželi, da bi pisal
potopis ali opazoval šege in običaje
ljudi. Moj veliki cilj je bil dohiti
Cenerija čim prej mogoče, in moja
skrb je bila namerjena na to, da pri-
dem od ene postaje do druge kakor
hitro je le mogoče. Hiteli smo čez
prostrane stepe, divje močvare, skozi
gozdove od breze, smreke, hrasta,
jesena in drugih dreves, se prepelja-
vali čez široke reke. Hiteli smo dalje,
vedno dalje tako naravnost, kakor je
le bila velika poštna cesta ravna. Kr-
čine so bile neznane, razen na krajih,
ki so bili nekatik bolj vaški. Sčas-
ma sem se privadil, da sem na taran-
tasu dobil dovolj spanja, če že ne
za potrebo, pa vsaj za svoje namene.

Pot je bila enakomerna. Nikamor
nisem krenil v stran, da bi obiskal
znamenitosti, ki jih omenjajo potni-
ki. Naša kolesa so se vrtela od jutra
do noči in po navadi večji del noči.
Na vsaki postaji sem bral napisano
na leseni deski pred njo število milj
od Petrograda, tako da sem bil sprič-
o dni in tednov, ki so mi minevali.
Naravnost prepaden vsled daljave, ki
sem jo prepotoval in po kateri sem
se moral vrniti. Ali bom kdaj zopet
videl Pavlino? Kdo more reči, kaj
se je lahko zgodilo, dokler se ne bi
vrnil na Angleško. In včasih sem bil
ves pobit in žalosten.

Bolj kakor dnevi ali premerjene mi-
lje je pričalo ljudstvo o dolžini mo-
je poti, ki je polagoma izpreminjalo
opravo in jezik. Jemščiki, ki so naju
vozili, so se menjali v zunanosti in
narodnosti; celo konjsko plemo je bi-
lo drugo. Pa najsi so bili ljudje in
živali tega ali onega plemena, resnica
je, da so nas vozili dobro in spretno.
(Dalje prihodnjič.)

TAM PREKO JE BEDA, TAM
PREKO TREBA POMOČ! — ALI
STE ŽE ČLAN «JUGOSLOVEN-
SKE MATICE»?

Tovarniška zaloga papirja
šolskih in pisarniških potrebščin.
Zalozništvo razpisovalnih razpisalnic.
M. Tičar, Ljubljana

Svinjsko maslo, čisto, doma topljeno,
sreprema od 50 kg naprej po najnižji dnevni
ceni trdika **Janko Popovič, Ljubljana**.

Samostojen knjigovodja
češ tudi korespondence in strojepisja, znanje
arhivirane prednosti, se sprejme pod
ugodnimi pogoji. Istotam se sprejme dober
stenograf in strojepisec.
Ponudbe z navedbo plače in dosedanje službe
na: **Ljubljana, poštni predal 163.**

Raznašalke
sprejme takoj
oprava „Jutra“, Sodna ulica 6.

20.000 kg
prima angleškega
kristal. boraksa

v vrečah po 100 kg bruto za neto,
zacarinjeno, od skladišča Ljubljana
ital. Lir 4-80, pri nadrobni oddaji
Lir 5-—, event. tudi v SHS valut.
Vpraša se pri: **COLONIALE OLAN-
DESE, TRST.** 636 10-8

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru“

Priporočamo domače trdke: **Mali trgovski in obrtni oglašnik.** Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.

Puškarji:
Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.
Skladišča:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]
Speditija:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]

Trgovine:
Derenda Fran, konfekcija, manufak-
tura na debelo, najnižje cene, Emon-
ska cesta 8.
L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni
trg 15. 12

Ugodna prilika! Ugodna prilika!
Hiša
enonadstropna, z lepim vrtom
se prod. 781 2-2
Naslov pové uprava „Jutra“.

Arhitekt in mestni stavbenik
VILJEM TREO
Ljubljana, Gosposvetska c. 10.
Telefon interurb. št. 106. Ustanovljeno l. 1880
se priporoča za zgradbe vseh vrst ter iz-
vršnje načrte in proračune. 13-2

F. BRUMAT
Ljubljana

Manufaktura in tkanine
Mestni trg 25/I.

Nove knjige!

SIMON JENKO, Zbrani spisi.
Uredil dr. Joža Glonar. Cena K 42-—, po pošti K 260 več.
Anatole France, Pingvinski otok.
Roman. Broš. K 42-—, vez. K 52-—, po pošti K 240 več.
Cika Jova-Gradnik, Kalamandarija.
Pisni za otroke. Vez. K 16-—, po pošti K 140 več. 209 13

Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Vsem prijateljem in znancem, ki so nam izkazali svoje sočutje ob
priliki smrti in pogreba naše nepozabne soproge, sestre, svakinje in
tete, gospe

PAVLE ARK

741

posebno pa velečastenjem darovalcem šopkov in vencev, izrekamo svojo
lekreno čutečo hvaležnost.

Žaluječe rodbine.

NOVO! Albin Ogrls NOVO!
Borba za jugoslovansko državo.
Cena 32 K, po pošti K 1-80 več.
Kdor se boče počuti, kako so agitirali naši izseljenci med svetovno vojno
v Parizu, Londonu, Rimu, Washingtonu in dr. za Jugoslavijo in kakšne
težkoče so morali premagati, naj čita Ogrisovo knjigo. Spis nudi popol-
noma nova, dosedaj pri nas neznana dejstva. 207 9
Knjigo naročate pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

CARINSKO POSREDOVANJE
izvršuje najtočneje in po zmernih cenah
„BALKAN“
delniška družba za mednarodne Transporte 534 6
v LJUBLJANI, MARIBORU, BEOGRADU in ZAGREBU